

18. De broers van Jozef

De drie hoofdstukken uit Genesis die nu volgen (43, 44 en 45) zijn misschien wel de mooiste in de hele geschiedenis van Jozef. Ze laten zien hoe God ondanks alle tegenwerking van de mensen altijd Zijn Woord waar maakt. Niets of niemand kan Hem daarin tegenstaan. Ze laten ons iets zien van dat geweldige wonder van vergeving en oprecht berouw. Ze tonen ons het werk en de Persoon van de Heere Jezus Christus, weerspiegeld in Jozef. En misschien verklaren ze iets van Gods leiding in ons leven.

Ik kan me ook voorstellen dat je bij het lezen van dit gedeelte vragen hebt. Waarom doet Jozef zo? Is hij niet overdreven hard? Had hij zich niet veel beter gelijk aan zijn broers bekend kunnen maken? Dat zou toch veel eerlijker geweest zijn? Ik zal proberen dat soort vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Het zijn namelijk helemaal geen onbelangrijke vragen! Misschien zijn het vragen die in je eigen leven een hele grote rol spelen, of gaan spelen.

De broers van Jozef zijn door de nood en de honger gedreven op weg gegaan naar Egypte. Allemaal, op één na! Benjamin bleef thuis. Hij mocht niet mee op reis. De reden daarvan lees je in Genesis 42:4: 'opdat hem niet misschien het verderf ontmoete!' Jakob was veel te bang dat Benjamin iets ergs zou overkomen, zodat hij hem niet meer levend zou terug zien. Maar waarom Benjamin? Waarom was hij niet net zo zuinig op een van zijn andere zoons? Kun je je nog herinneren waarom Jakob zoveel van Jozef hield? Jakob had twee vrouwen, Lea en Rachel; twee zusters van elkaar. Jakob hield het meeste van de jongste, Rachel. En in feite was Lea alleen maar zijn vrouw geworden door het bedrog van Laban, de vader van Lea en Rachel. Je kunt dat allemaal lezen in Genesis 29:13-30. Eerst kreeg Rachel lange tijd geen kinderen, maar uiteindelijk werd Jozef geboren. En juist omdat dat de oudste zoon bij zijn geliefde vrouw was, had Jakob hem liever dan zijn andere zoons. Rachel kreeg nog een zoon. En met de geboorte van die zoon stierf Rachel. Je kunt je voorstellen dat ook die jongen, Benjamin, een zeer speciale plaats in het hart van Jakob innam.

Jozef was dood. Verscheurd door het wild gedierte. Kun je begrijpen dat Jakob extra zuinig was op die andere zoon van Rachel? En daarom stuurde hij zijn

zoons zonder Benjamin naar Egypte. Wat zal dat voor de broers betekend hebben! Ze hadden zo gedacht dat als ze van Jozef verlost waren hun leven een stuk beter zou worden. O, wat voelden ze een haat tegen die jongen. Maar behalve dat ze door hun misdaad een belast geweten hadden gekregen, kregen ze er ook nog een andere Jozef bij. Jakobs liefde voor deze zoon van Rachel toonde zich nog heviger dan bij Jozef. Jozef had hij alleen het veld ingestuurd om zijn broers te gaan zoeken. Maar Benjamin liet hij zelfs niet onder de bescherming van de tien broeders naar Egypte gaan: 'opdat hem niet misschien het verderf ontmoete!'

Haat en jaloezie zijn dwaze gevoelens. Ze komen meestal zonder oorzaak; en ze gunnen de naaste het licht niet in de ogen. Nog dwazer is het om die gevoelens de vrije loop te laten. Je ziet het in het leven van de broeders van Jozef. Dachten ze dat ze door Jozef naar Egypte te verkopen alle problemen voor zichzelf hadden opgelost, was daar Benjamin, die de plaats van Jozef in het hart van Jakob innam!

Zoiets zie je ook bij de dood van Stefanus in Handelingen 7. Vol van haat en opgekropte woede brengt de Joodse raad hem om het leven; om toch maar vooral van deze lastige getuige van de opstanding van de Heere Jezus af te zijn. Maar wat een dwaasheid. Saulus stond erbij. Hij keek naar deze misdaad en 'had mede een welbehagen aan zijn dood'. (Hand. 8:1). Maar al die haat en al die wrok hielpen allemaal niets. Saulus zelf werd na zijn bekering een nog vuriger getuige van de Heere dan Stefanus geweest was. Hij was veel lastiger voor de Joden dan zijn voorganger.

De tien broeders verschijnen voor Jozef. 'En zij bogen zich voor hem, met de aangezichten ter aarde' (Gen. 42:6). En alles wat nu volgt vind je op het eerste gezicht misschien een beetje vreemd van Jozef. Want wat lezen we? 'Als Jozef zijn broederen zag, zo kende hij hen; maar hij hield zich vreemd jegens hen, en sprak hard met hen.' (v. 7). Waarom deed Jozef dit? Was hij niet blij om zijn broers na zoveel lange jaren te zien? Dit was toch duidelijk de hand van God? Hij had deze ontmoeting toch bestuurd? En zag Jozef nu zelf ook niet dat zijn dromen vervuld werden? (v. 11). Hij kon zich nu toch gewoon aan zijn broers bekend maken? En dan zou toch alles in orde zijn?

Deze vragen heb je misschien zelf ook wel eens gehad. En misschien heb je zelfs wel eens gedacht dat Jozef nu toch niet helemaal eerlijk was in wat hij deed. Moest hij ze nu echt zo hard behandelen?

Wás Jozef nu eigenlijk wel zo hard? Wat was het laatste wat hij van zijn broers gehoord en gezien had? Lees Genesis 37:19-27 nog eens door. Hij had hun dodelijke haat gehoord, gevoeld en gezien. Terwijl hij doodsangsten uitstond in de kuil zaten zij rustig hun maaltijd te eten! Daarna kwam Juda met het idee om hem te verkopen. Zo verdienden ze tenminste nog geld aan hem! En terwijl Jozef, misschien wel schreeuwend van ellende, achter de kamelen van de kooplieden werd meegevoerd, bleven de broers voldaan achter. Dat waren de laatste indrukken die Jozef van zijn broers had.

Ja, zeg je, maar dat was al zovele jaren geleden. Bovendien kon hij ze nu toch vergeven? Dat hadden we toch gezien in die naam van zijn eerstgeboren zoon, Manasse? 'God heeft mij doen vergeten al mijn moeite, en het ganse huis mijns vaders.' (41:51).

Jawel, maar om te kunnen vergeven is er nog iets nodig. Er moet berouw komen in het hart van de ander en dat berouw moet openbaar komen. Er moest dus iets veranderd zijn in het hart van die broers. Anders kan er ook geen sprake zijn van vergeving. Hoe kon Jozef weten of die verandering had plaatsgevonden? En daarbij, hij telde maar tien broers. Waar was die ander, Benjamin, de kleinste, die ook een zoon van Rachel was? Jozef wist wel waarom ze hem om hadden willen brengen. En hadden ze nu hetzelfde met Benjamin gedaan? Hij was er niet bij. Dus het kan best.

Zie je wel dat het helemaal niet zo vreemd was dat Jozef zich niet meteen bekend maakte en zich aan zijn broers toevertrouwde? Jozef wil weten wat er in hun hart leeft! En daarom stelt hij hen op de proef.

Jozef beschuldigde hen ervan dat ze verspieders zijn. (42:9). Dat was een beschuldiging! Ze waren listig naar Egypte gekomen. Om het land te verspieden. Egypte was nu immers rijk. Nergens in de landen rondom was er voldoende te eten. En nu waren de tien mannen gekomen om het land te verspieden en om te zien hoe hun volk zich het beste van Egypte meester kon maken.

Je begrijpt dat de broers het gevaar voelden. En ze moeten zich verdedigen. 'En zij zeiden tot hem: Neen, mijn heer! Maar uw knechten zijn gekomen, om spijs te kopen. Wij zijn allen ééns mans zonen; wij zijn vroom [= eerlijk, oprecht]; uw knechten zijn geen verspieders.' (v. 10, 11). Maar dat antwoord zegt Jozef niets. Als zijn broers zichzelf werkelijk oprecht vinden, dan moet er in de afgelopen jaren wel heel wat gebeurd zijn. Dus blijft hij bij zijn beschuldiging. 'En hij zeide tot hen: Neen, maar gij zijt gekomen, om te bezichtigen, waar het land bloot is.' (v. 12). Dus om te verspieden.

Heb je je wel eens afgevraagd waarom Jozef hen nu juist hiervan beschuldigt? Dat zij verspieders zijn? Misschien doet hij het met een reden. Een van de dingen die de broers van Jozef zo verschrikkelijk ergerde was dat hij 'hun kwaad gerucht tot hun vader' bracht. (37:2). Zij zagen in Jozef niets anders dan een verspieder! Maar Jozef zocht zijn broers met de beste bedoelingen op. En wat hij zijn vader zei, 'hun kwaad gerucht', was niets dan de waarheid. Maar nu moesten zij voelen wat het was om onterecht voor een verklikker uitgemaakt te worden.

Op de tweede beschuldiging vertellen de tien mannen wat meer over zichzelf. 'Wij, uw knechten, waren twaalf gebroeders, ééns mans zonen, in het land Kanaän; en zie, de kleinste is heden bij onze vader; doch de een is niet meer.' (42:13). Dat wilde Jozef horen. Ze spraken over Benjamin, de kleinste, en over zijn vader. Wat een gevoelens moet dat in Jozef hebben losgemaakt. Zijn vader, die zoveel van hem gehouden had! Hij leefde nog! Tenminste, als zijn broers nu niet logen. Hoe zeer moest hij zich nu bedwingen om zichzelf nu niet bekend te maken. Om het niet uit te schreeuwen van vreugde en blijdschap bij het horen noemen van zijn lieve vader.

Maar hij bedwong zich. Hij bleef in zijn rol van de harde onderkoning van Egypte. 'Toen zeide Jozef tot hen: Dat is het, wat ik tot u gesproken heb, zeggende: Gij zijt verspieders! Hierin zult gij beproefd worden: zo waarlijk als Farao leeft! Indien gij van hier zult uitgaan, tenzij, dan, wanneer uw kleinste broeder herwaarts zal gekomen zijn! Zendt een uit u, die uw broeder hale; maar weest gijlieden gevangen, en uw woorden zullen beproefd worden, of de waarheid bij u zij; en indien niet. Zo waarlijk als Farao leeft, zo zijt gij verspieders!' (v. 14-16). En om zijn woorden kracht bij te zetten zette hij hen samen drie dagen in bewaring, in de gevangenis.

Dat was de tweede stap in Jozefs behandeling die ze moeten ondergaan. De gevangenis. Meer dan twee jaar was dat de plaats waar Jozef onschuldig moest doorbrengen. Nu was het hun beurt. Maar wat is drie dagen vergeleken met twee jaar? Maar hoe donker waren die drie dagen voor de broers! Het lijkt erop dat daar in dat duistere hol het licht over hun gruwelijke daad in het verleden begon te schijnen. Hun laatste woorden tot Jozef waren: 'doch de een is niet meer' (v. 13). Hij is dood. *Ze zeiden* nog niet: het is onze schuld. Maar ongetwijfeld *dachten* ze het wel. En onmiddellijk na die woorden worden ze in de gevangenis gezet. En daar worden ze eerlijk. Eerlijk voor zichzelf; eerlijk voor elkaar; eerlijk over hun verleden. Want als ze 'ten derde dage' (v. 18) opnieuw voor de onderkoning van Egypte staan, horen we hen zeggen, de een tot de ander: 'Voorwaar, wij zijn schuldig aan onze broeder, wiens benauwdheid der ziele wij zagen, toen hij ons om genade bad; maar wij hoorden niet! Daarom komt deze benauwdheid over ons.' (v. 21).

Eindelijk werden ze wijs. Hun eigen benauwdheid, waarin ze nu verkeerden, brachten ze in verband met de zielsbenauwdheid van hun broer. Wat had hij geschreeuwd. Hij had hun gesmeekt om genade. Doodsangsten had hij uitgestaan, daar in die kuil in Dothan. Maar zij hadden zich doof gehouden. Maar nu stonden zij in de plaats van Jozef. Eerst waren zij vals beschuldigd. Vervolgens werden zij gevangen gezet en kregen zij het benauwd. En wat zij ook smeekten het oor van de harde onderkoning bleef doof. En zijn hart keihard. Zie je hoe zij stap voor stap dezelfde ellende moesten ondergaan als Jozef?

En dat heeft ons iets te zeggen. We hebben al eerder even stilgestaan bij die woorden in Psalm 105:17: 'Hij [God] zond een man voor hun aangezicht henen.' Die 'man' was Jozef. God had hem vooruit gezonden om hun, Zijn volk, te kunnen verlossen. Maar dat volk moest wel dezelfde weg afleggen als hij. Ook zij moesten onder benauwde omstandigheden naar Egypte gaan. Ook zij moesten weten wat het is om vals beschuldigd te worden. Ook zij moesten de smarten van een gevangenis leren kennen. Ook zij moesten leren wat het is om het zielsbenauwd te hebben.

Als jij gaat wandelen op de weg des HEEREN, als Hij je daarop leidt, moet je het niet vreemd vinden als jou iets soortgelijks overkomt. Ook jij zult beproefd worden. Ook jij zult donkere tijden meemaken. Soms zal je het

gevoel hebben dat je in een donkere gevangenis zit; dat je in omstandigheden bent waar nooit een oplossing voor lijkt te komen. Soms zal je het misschien zielsbenauwd hebben.

Wat is dan wijsheid? Eerlijk te worden! Net als Jozefs broeders. Je leven eerlijk onder ogen zien. Je zonde oprecht belijden. Is dat alles? Nee, breng je eigen leven dan ook in verband met die 'Man' Die voor jouw aangezicht is heengezonden. De weg die jij moet gaan, is al door een Ander gegaan. En al die moeilijke omstandigheden in je leven, al die vragen, die angsten en die twijfels hebben maar één doel: dat je leert zien Wie Hij is. De weg die Hij ging was moeilijker dan die van jou. De dikke duisternis waarin jij soms leeft is nog licht vergeleken met wat Hij moest doormaken.

Toen de broers op weg gingen naar Egypte, gingen ze in benauwdheid vanwege de honger. Maar hun reis was makkelijker dan die van Jozef. Jozef ging als een slaaf achter de kamelen aan. De broers gingen als vrije mannen op hun eigen ezels. De broers zaten misschien wel in dezelfde gevangenis als waarin Jozef had gezeten. Alleen was het voor hun iets meer dan twee dagen. Voor Jozef was het meer dan twee jaar. Zij hadden elkaar nog. Hij was alleen. En er is nog een verschil. Zij hadden het verdiend. Het overkwam hun door hun eigen schuld. Jozef ging die harde weg onschuldig.

Vind je het overigens niet wonderlijk? Hij was onschuldig en toch ging hij de diepste en de zwaarste weg. Maar in die weg gebruikte God hem om zijn broers, die hem hadden willen doden in het leven te behouden door hen voedsel te schenken in een tijd van hongersnood.

De Heere Jezus is de weg door de dood gegaan en heeft het leven verkregen. Hij ging de weg van het kruis en Hij kreeg de kroon.

Dat is ook de weg die jij moet gaan. Alleen Zijn dood was pijnlijker. Zijn kruis was zwaarder. Zijn leven en Zijn kroon zijn verdiend. Jij krijgt ze onverdiend. Uit genade.

Misschien zie je nu ook dat Jozef helemaal niet zo hard handelde met zijn broers. Hij handelde uit liefde. Liefde tot zijn vader. Liefde tot zijn jongste broer. En ja, zelfs uit liefde tot die tien moordenaars, van wie de harde harten eindelijk begonnen te breken.

De les voor jou? De weg die je gaan moet lijkt soms misschien hard en onbegaanbaar. Maar denk niet te hard van Hem Die je leven leidt. Hij handelt in liefde. Denk dan veel aan de weg die Hij Zelf is gegaan. Herken je die weg? Aan het eind ervan wacht een kroon. De kroon der rechtvaardigheid. De kroon van het eeuwige leven.

